

Pastorală la Nașterea Domnului - 2003

† PIMEN,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

„Dacă Fiul lui Dumnezeu nu S-ar fi întrupat, noi n-am fi avut îndreptățirea să zugrăvim icoana Sa și nu numai a Mântuitorului, ci și celelalte sfinte icoane: ale Maicii Domnului și ale sfinților.” (Sfântul Ioan Damaschinul)

Iubiți fii duhovnicești,

Nașterea Fiului lui Dumnezeu cu trup din pururea Fecioara Maria este fapta iubirii lui Dumnezeu față de omul îndepărtat de El prin păcatul neascultării, al închinării și slujirii făpturilor și nu Făcătorului cerului și al pământului.

Ne-am pregătit sufletește pentru întâmpinarea sărbătorii Nașterii Domnului prin post, rugăciune, spovedanie, împărtășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, prin faptele de milostenie și cercetarea sfintei biserici.

La auzul cântării „Hristos se naște slăviți-L; Hristos din ceruri întâmpinați-L...” începând cu Praznicul Intrării în Biserică a Maicii Domnului pășim sufletește în atmosfera premergătoare Nașterii Domnului. Colindele din ajunul Crăciunului au umplut potirul inimilor noastre de bucuria mântuirii pe care ne-a adus-o Fiul lui Dumnezeu prin Nașterea Sa cu trupul.

Iubiți credincioși,

Nașterea Fiului lui Dumnezeu se petrece la timpul rânduit de Dumnezeu, după cum scrie Sfântul Apostol Pavel: „... când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea” (Galateni 4, 4-5); în acest context, prin „plinirea vremii” înțelegem plinirea așteptării de către oameni, a unui fapt prin care ei să se simtă sufletește cât mai aproape de Dumnezeu. În acest sens, Proorocul Isaia scrie: „Am ajuns ca unii peste care Tu de multă vreme nu mai stăpânești și care nu mai sunt chemați cu numele Tău. Dacă ai rupe cerurile și Te-ai pogori, munții s-ar cutremura!” (Isaia 63, 19).

Fiul lui Dumnezeu, „la plinirea vremii”, S-a pogorât, zămislindu-Se în trupul pururea fecioresc al Maicii Domnului prin adumbrirea Sfântului Duh (Luca 1, 35), și apoi S-a născut în peștera din Betleem (cf. Luca 2, 4-7).

La Nașterea Domnului nu numai că munții s-au cutremurat, ci „... mulțime de oaste cerească s-a văzut laudând pe Dumnezeu și zicând: slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 13-14).

Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce dintru început fiind „în chipul lui Dumnezeu” – adică deoființă cu Tatăl – „S-a golit de Sine, luând chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om S-a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte, și încă moarte de cruce” (Filipeni 2, 6-8).

În această stare de smerenie „... întru El locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii” (Coloseni 2, 9); Mântuitorul „este chipul (icoana) lui Dumnezeu Celui nevăzut” (Coloseni 1, 15).

Întruparea Fiului lui Dumnezeu este temeiul sau îndreptățirea noastră de a zugrăvi icoana Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iată ce ne spune Sfântul Ioan Damaschinul în cartea sa intitulată *Cinstirea Sfintelor Icoane*: „Dacă Fiul lui Dumnezeu nu S-ar fi întrupat noi, n-am fi avut îndreptățirea să zugrăvim icoana Sa și nu numai a Mântuitorului, ci și celelalte sfinte icoane: a Maicii Domnului și ale sfinților”.

Icoana Maicii Domnului cu Pruncul Iisus în brațe ne vorbește de Întruparea Fiului lui Dumnezeu. De aceea înlăturarea din cult a icoanei Maicii Domnului sau neacordarea cinstei cuvenite înseamnă tăgăduirea întrupării Fiului lui Dumnezeu.

Dreptmăritori creștini,

Nu orice imagine a Mântuitorului sau a Maicii Domnului ori a sfinților poate fi socotită icoană.

Icoana Mântuitorului trebuie să arate, să ne facă să înțelegem și să simțim ceea ce scrie Sf. Ap. Pavel în cuvintele mai înainte amintite: „... întru El locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii” (Coloseni 2, 9).

În icoana Maicii Domnului trebuie să se arate smerenia și curăția sufletului ei ca una care a purtat în pânțele ei rămas pururea fecioresc pe Fiul lui Dumnezeu întrupat; ea nu este Maică a unui om, ci Maica lui Dumnezeu făcut Om pentru mântuirea omului.

În icoana sfinților trebuie să se arate că ei, sfinții, sunt „purtători de Dumnezeu”, iar trupurile lor au fost cu adevărat „temple ale Duhului Sfânt” (I Corinteni 6, 19).

Zugravii bisericești, cum se numeau pictorii în vechime, erau cei care scriau cu măiestrie, cu ajutorul liniilor desenului și al culorilor, viețile sfinților, icoana lor.

Pentru a picta icoanele, potrivit învățaturii Bisericii dreptmăritoare, având ca temă cuvintele Sfintei Scripturi, zugravii bisericești duceau o viață de înfrânare, post și rugăciune, iar atunci când pictau fețele sfinților, posteau cu desăvârșire.

Iubiți credincioși,

Noi, fiii Bisericii Ortodoxe, înțelegem mai bine ce înseamnă icoana și cum trebuie să fie ea pictată atunci când ne aflăm în fața sfintelor icoane din vechile noastre biserici din secolele XV-XVI, tradiție continuată până în vremea noastră

de meșterii autorizați în țară și străinătate. Icoanele pictate în perioada de aur a artei noastre bisericești rămân modele vrednice de urmat, neegalate până astăzi.

De aceea se cuvine să fim cu toată luarea aminte când vrem să angajăm pictori pentru bisericile noastre; să angajăm numai pe cei autorizați de Comisia de Pictură Bisericească; să urmărim cu atenție cum pictează; mulți dintre ei pictează altfel decât au pictat atunci când au obținut autorizația.

Icoanele, ca și sfintele biserici din secolele XV-XVI – perioada de aur a artei noastre bisericești – sunt foarte apreciate pentru calitățile lor iconografice și respectiv arhitecturale și declarate de specialiștii în domeniu, atât cei din țară cât și cei străini, valori de patrimoniu național și universal.

Sunt valori ale Ortodoxiei românești care arată frumusețea, măreția, curăția credinței noastre strămoșești și totodată vrednicia și iscusința artistică a înaintașilor noștri.

Aceste valori inestimabile, opere de artă, sunt cei mai autorizați mărturisitori ai vredniciei noastre creștinești și românești.

Iată de ce trebuie să le prețuim nu numai cu buzele, vorbind sau scriind despre ele elogios, ci și să ne îngrijim cu fapta pentru păstrarea lor, asigurându-le paza, îngrijirea și dănuirea lor peste veacuri, prin lucrări de conservare și restaurare.

Neglijența față de îndatorirea sfântă de a le îngriji înseamnă lepădarea de credința noastră strămoșească, înseamnă și desconsiderarea înaintașilor neamului nostru românesc, a capacității, a puterii lor de creație a frumosului moral, a frumosului izvorât din viața de sfințenie a omului.

Aceste valori de patrimoniu sunt cartea de vizită a fiilor Bisericii și neamului nostru românesc. Ele fac parte din istoria noastră, sunt cărțile de istorie ale poporului nostru, zestrea noastră spirituală.

Ele sunt și rămân file de istorie și spiritualitate ale Europei, cu care țara noastră se înscrie în rândul întâi al țărilor lumii civilizate.

Desigur, îngrijirea lor cere jertfă materială și sufletească deopotrivă, dar mai înainte de toate conștiință luminată, limpede și vie, față de importanța acestor valori ale patrimoniului național și universal.

Iubiți fii duhovnicești,

Dacă prin Întruparea și Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos am dobândit înfierea, starea de „moștenitori ai lui Dumnezeu”, „am cunoscut pe Dumnezeu și am fost cunoscuți de Dumnezeu”, trebuie „să râvnim totdeauna binele”, să stăm tari în libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi și să nu ne prindem în jugul robiei, jugul păcatului; „am fost chemați la libertate; dar să nu folosim libertatea ca prilej de a sluji trupului, ci să slujim unul altuia prin iubire”, „să umblăm în Duhul și să nu împlinim poftele trupului. Căci trupul poartă împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului” (Galateni cap. 4 și 5); „slăvind pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu” (I Corinteni 6, 20).

O dată cu aceste îndemnuri apostolești, vă întâmpin cu urarea: Sărbători ferice! Noul an închinat cinstirii slăvitului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt să-l petrecem cu sănătate și cu pace în sufletele noastre.